

Evropská ženská lobby Lobbying Kit

5♀/5♂

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPÉEN DES FEMMES

Obsah

Úvod

I. Akční balíček

1. Evropa, to jste VY.	7
2. Co můžete udělat k prosazení paritní demokracie v Evropě?	8
3. Vzorové lobbovací dopisy.	10
4. Informace o kampani EWL lobby 50/50: Moderní evropská demokracie není možná bez genderové rovnosti	15

II. Proč je důležitá paritní demokracie

1. Co je paritní demokracie?	18
2. Návrhy odpovědí na argumenty proti paritní demokracii	21
3. Ženy v politickém rozhodování v Evropě v číslech	23
4. Stávající předpisy a opatření na podporu genderové rovnosti v rozhodování	26
5. Opatření doporučovaná EWL ke zlepšení situace	28

Kampaň 50/50:

Moderní evropská demokracie není možná bez genderové rovnosti

Lobbing kit Evropské ženské lobby před volbami do Evropského parlamentu v květnu 2014

22. až 25. května 2014 proběhnou volby do Evropského parlamentu. Následně dojde k obměně členů Evropské komise a budou obsazeny další vrcholné pozice na evropské úrovni – post vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a předsedy Evropské rady.

Ženy ještě stále nejsou v politickém rozhodování ve všech zemích Evropy a ve všech institucích Evropské unie dostatečně zastoupeny. Pouze 35 % poslanců Evropského parlamentu a pouhých 24 % poslanců národních parlamentů tvoří ženy a mezi 14 místopředsedy Evropského parlamentu jsou ženy jen tři.

Je třeba něco podniknout, abychom dosáhli skutečné evropské demokracie, a to zavedením parity demokracie – rovného zastoupení žen a mužů v rozhodování.

Evropa, to jste vy sami! Na evropské úrovni se přijímají důležitá rozhodnutí, která ovlivňují váš každodenní život. Sociální spravedlnost, lidská práva a rovnost pohlaví musí být základem rozhodování v Evropě a ženy se na těchto rozhodnutích musejí podílet rovnou měrou.

Tento Lobbing Kit vypracovaný Evropskou ženskou lobby vám poskytne příslušné nástroje a argumenty pro zvyšování podílu žen na rozhodování a pomůže zajistit, aby v debatách i v politice na evropské úrovni byly zastoupeny i názory žen.

Jednejte hned:

Připojte se ke kampani Evropské ženské lobby 50/50: www.womenlobby.org
a www.paritydemocracy.eu !

Úvod

Evropská ženská lobby (EWL) je největší zastřešující organizací ženských sdružení v Evropské unii (EU). Jejím cílem je prosazovat práva žen a rovnost žen a mužů.

Členy EWL jsou organizace ze všech 28 členských států EU a tří kandidátských zemí a 20 orgánů s celoevropskou působností, které dohromady zastupují více než dvě tisícovky organizací. Kampaň EWL nazvaná Kampaň 50/50 si v letech 2008 - 2009 získala podporu více než tří stovek významných žen i mužů z celé Evropy a ze všech politických uskupení: 14 komisařů EU, hlav států, ministrů, poslanců, odborových předáků, spisovatelů, laureátů Nobelovy ceny atd. Kromě této obecné podpory kampaň také přispěla k pokrokům na cestě za cílem 50/50, když zastoupení žen po volbách do Evropského parlamentu vzrostlo ze 30 na 35 %.

V roce 2014 si evropští voliči zvolí nový Evropský parlament (EP) a bude rovněž jmenována nová Evropská komise (EK). Evropská rada bude také podruhé nominovat evropského vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a předsedu/předsedkyni Evropského parlamentu. Aby bylo dosaženo paritní demokracie, je důležité, aby na tyto významné pozice byly jmenovány ženy.

V současné době ženy tvoří 33 % poslanců a poslankyň Evropského parlamentu. Předsedou Evropské komise je muž (Jose Manuel Barroso),

vysokou představitelkou Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku je žena (Lady Catherine Ashton), avšak předsedou Rady je rovněž muž (Herman Van Rompuy).

V současné době neexistuje žádný závazný předpis, který by zajišťoval rovnocenné zastoupení žen a mužů v kterémkoliv z rozhodovacích orgánů EU. Kroky přijaté s cílem řešit nedostatečnou rovnost v zastoupení ve volbách do Evropského parlamentu a v rozhodovacích orgánech EU obecně nejsou dostatečné, a to i přes existenci politických závazků. Evropská ženská lobby již mnoho let bojuje za zavedení závazných pravidel pro všechny evropské instituce, včetně voleb do Evropského parlamentu a procesu jmenování Evropské komise.

Cílem kampaně EWL 50/50 je zajistit, aby sociální spravedlnost, lidská práva a rovnost pohlaví byly klíčovou součástí rozhodování v EU a aby se evropské ženy podílely na veškerých rozhodnutích, která ovlivňují jejich život a formují budoucnost Evropy, rovnocenně s muži. Kampaň EWL 50/50 již získala nezbytnou podporu a přispění aliance europoslanců a europoslankyň, která jde napříč politickými skupinami.

Připojte se k naší akci. HNED TEĎ!

www.womenlobby.org / www.paritydemocracy.eu

EWL a její kampaň 50/50 je také partnerem projektu Evropská kampaň za paritní demokracii a aktivní evropské občanství, kterou koordinuje Mediteránní institut pro genderová studia (z Kypru) ve spolupráci s Litevským Informačním centrem pro zaměstnanost žen, Fórem 50 % (ČR) a Rumunskou ženskou lobby (Rumunsko). Zastřešujícím cílem projektu je podporovat aktivní demokratické občanství a paritní demokracii v Evropě, a to dvěma způsoby: prostřednictvím přímého zapojení všech relevantních aktérů a akterek s cílem získat příslib jejich spolupráce na tvorbě plánů kroků k prosazování politické účasti žen na vnitrostátní úrovni a prostřednictvím osvětové a lobbingové kampaně, jejímž cílem je posilovat povědomí o významu rovného zastoupení a paritní demokracie a mobilizovat podporu klíčových aktérů, včetně politických stran, médií a laické veřejnosti.

V rámci projektu byly vytvořeny propagační nástroje a informační materiály, včetně vizuální identity zachycující ducha a poselství kampaně, webová stránka kampaně, tiskoviny, televizní a rozhlasový spot a on-line bannery. Veškeré propagační nástroje použité v kampani jsou dostupné v českém, anglickém, francouzském, řeckém a litevském jazyce a jsou k dispozici na webových stránkách kampaně www.paritydemocracy.eu

Kampaň má rovněž jeden velmi konkrétní prvek – Evropskou síť pro politický mentoring, která prosazuje a podporuje ženy z etnických menšin či s minulostí migrantek v kandidatuře ve volbách do Evropského

parlamentu v roce 2014, a to s podporou současných europoslanců a europoslankyň.

Evropská síť pro politický mentoring je první celoevropskou iniciativou svého druhu a novou, inovační součástí naší kampaně 50/50. Vzhledem k tomu, že ženy z etnických menšin a s rozmanitým původem tvoří méně než 2 % poslanců a poslankyň Evropského parlamentu, se EWL rozhodla tento nedostatek genderové a etnické rozmanitosti v evropském rozhodování řešit. Síť pro mentoring usiluje o rozbití stereotypů a o vytvoření nových vzorů, a chce proto připravit mentorované osoby ke kandidatuře v eurovolbách v roce 2014. V rámci osobních schůzek a workshopů zaměřených na rozvoj jejich schopností jim poskytuje rady a dělí se s nimi o zkušenosti.

Cílem balíčku EWL 50/50 Lobbying Kit je pomoci všem zájemcům a organizacím aktivně se podílet na formování Evropy, jakou chceme, prostřednictvím kampaně 50/50 před evropskými volbami v roce 2014! Balíček 50/50 Lobbying Kit má dvě části. V první najdete Akční balíček, v němž jsou uvedeny všechny kroky, které s námi můžete podniknout, pokud chcete posílit náš společný hlas. Druhá část nabízí podrobné informace a rozptyluje některé mýty týkající se paritní demokracie a kvót. Balíček poskytuje nevládním ženským organizacím i dalším zájemcům a zájemkyním prostředek, s jehož pomocí mohou vyvinout tlak na politické strany a osoby v rozhodovacích pozicích, aby zavedly opatření na podporu genderové rovnosti a parity v souvislosti s volbami do EP a pro nominace na vrcholové pozice v EU v roce 2014.

první část:

Akční balíček

1. Evropa, to jste VY

Rozhodnutí na úrovni Evropské unie (EU) ovlivňují každodenní život všech žen a mužů v zemích Evropské unie.

I když je EU často vnímána jako instituce, která se zbývá především financemi a obchodem, je také významným aktérem v mnoha dalších oblastech politiky, které jsou nesmírně důležité pro Evropany a Evropany i obyvatele a obyvatelky dalších částí světa. Patří k nim boj proti změnám klimatu, snahy o vymýcení chudoby ve světě, boj proti všem formám diskriminace (z důvodu pohlaví, rasy, vyznání, etnického původu, sexuální orientace, věku či postižení) a vytvoření sociální Evropy.

EU má moc zlepšit životy milionů lidí. To však vyžaduje aktivní zapojení všech žen a mužů do politiky na evropské úrovni a to, aby hlasovali v nadcházejících evropských volbách, které se uskuteční od 22. do 25. května 2014. Evropská unie není abstraktním pojmem; tvoří ji lidé, kteří přijímají rozhodnutí a jejichž zvolení či jmenování můžeme, jako občané Evropy, ovlivnit my všichni.

EU má pravomoc přijímat právní předpisy zavazující členské státy v mnoha oblastech politiky. Evropské právní předpisy (směrnice a nařízení) iniciuje Evropská komise a návrhy jsou obvykle pozměňovány a schvalovány na základě společného rozhodnutí Evropského parlamentu a příslušných vnitrostátních

ministrů odpovědných za příslušnou oblast politiky v rámci Rady.

Poté dochází k implementaci těchto předpisů na vnitrostátní úrovni. Právě proto je důležité, aby všichni obyvatelé a všechny obyvatelky zemí EU byli co nejvíce informováni a co nejvíce se zapojili do rozhodování na evropské úrovni. Pokud jde o rovnost žen a mužů, její dosažení je oficiálním cílem EU. Od vzniku EU v roce 1957 již bylo v této oblasti přijato mnoho evropských politik i právních předpisů. Většina národních právních předpisů upravujících rovnost žen a mužů v zaměstnání vlastně pochází z evropské úrovně. V nedávné době Evropská komise navrhla směrnici, jejímž cílem bylo zlepšit zastoupení žen v představenstvech obchodních společností, což Evropský parlament podpořil svým souhlasem.

Víme, že dosažení rovnosti žen a mužů je ve většině členských států stále ještě vzdáleným cílem, ale musíme využít EU a přijatých závazků, abychom zajistili přijetí kroků k dosažení skutečné rovnosti mezd a rovnosti v zaměstnání obecně, eliminovali všechny formy násilí vůči ženám, dosáhli rovného zastoupení žen a mužů a toho, aby EU hrála významnější roli v obraně lidských práv žen po celém světě.

Evropa, to jste vy sami. Vaše účast v evropských volbách a kroky, které přijmete ve vztahu k osobám v rozhodovacích pozicích ochotným podpořit posílení spravedlnosti

a demokracie a zasadit se o rovné zastoupení žen a mužů, mohou pomoci prosadit na evropské úrovni politiku, která zlepší životy milionů žen i mužů nejen v Evropě, ale i jinde ve světě.

2. Co můžete udělat k prosazení paritní demokracie v Evropě?

Volby do Evropského parlamentu:
22. – 25. května 2014. Váš hlas rozhodne o změně!

Zastoupení žen v Evropském parlamentu (EP) narůstá pomalu, ale jistě, již od prvních voleb v roce 1979: ženy nyní tvoří 35 % poslanců a poslankyň Evropského parlamentu¹. Ačkoliv to znamená, že po volbách do EP v roce 2009 jejich počet narostl o 5 %, k čemuž přispěla i kampaň EWL 50/50 vedená v letech 2008 - 2009, stále to nestačí!

Nejdřív musíme zajistit, aby programy politických stran zohledňovaly potřeby a situaci žen a obsahovaly otázky sociální spravedlnosti, lidských práv a genderové rovnosti.

Počet žen, které byly zvoleny, odpovídá počtu a pořadí² žen na kandidátních

listinách. Rozhodnutí o složení kandidátek pro volby do Evropského parlamentu se dělají na národní úrovni v rámci jednotlivých politických stran a v souladu s volebním systémem té které země. V 18 ze 28 členských států EU má jedna nebo více politických stran, které jsou v současné době zastoupeny v parlamentu, nějakou formu dobrovolných kvót na počet žen na svých kandidátkách. Osm členských států EU (Belgie, Řecko, Španělsko, Irsko, Francie, Polsko, Portugalsko a Slovinsko) v současné době uplatňuje paritní systém nebo zákonné kvóty, které požadují, aby ženy tvořily 30 až 50 % kandidujících na kandidátních listinách stran pro parlamentní volby.

Co je nutné podniknout:

Kontaktujte politické strany na vnitrostátní úrovni!

Právě politické strany rozhodují o obsahu politického programu i o složení kandidátek. Je proto potřeba

¹ Se značnými rozdíly mezi členskými státy; viz tabulka 1 na s. 14.

² To platí zejména v systému poměrného zastoupení s uzavřenými kandidátkami, v němž voliči hlasují pro určitou stranu, ale kde o pořadí kandidátů rozhodla sama strana.

zaměřit se nejdříve právě na ně. Vyvíňte tlak na všechny vnitrostátní politické strany a zdůrazněte jejich odpovědnost za formování politického prostředí, za zajištění rovného zastoupení a pořadí žen a mužů na jejich kandidátkách, a to včetně rovnosti pohlaví jako priority jejich programů ve volbách. Upravte, přeložte a rozešlete náš vzorový dopis (A) svým národním politickým stranám.

Nominace členů Evropské komise: léto 2014

V současné době je mezi 27 evropskými komisaři a komisařkami devět žen (33 %). Komisaře/komisařky navrhuje vnitrostátní vlády a pak je jmenuje pověřený předseda/pověřená předsedkyně Evropské komise (EK). Vlády proto nesou individuální i kolektivní odpovědnost za zajištění rovného zastoupení žen a mužů mezi členy Evropské komise. EWL od roku 2008 navrhuje paritní systém, kdy by každý členský stát nominoval na post komisaře/komisařky ženu a muže a pověřený předseda/pověřená předsedkyně by si poté mohl/a mezi navrženými členy a členkami Komise vybírat tak, aby bylo dosaženo vyrovnaného zastoupení žen a mužů.

Co je nutné podniknout:

Požádejte svou národní vládu, aby navrhla na post komisaře/komisařky ženu a podpořila paritní systém navrhovaný EWL, v jehož rámci by každý členský stát nominoval jako své kandidáty ženu i muže a pověřený předseda/pověřená předsedkyně by si z nich vybíral/vybírala tak, aby bylo v Evropské komisi dosaženo parity. Upravte, přeložte a rozešlete náš vzorový dopis (B) své národní vládě.

„Vrcholná místa“ v EU

Na summitu Rady konaném ve dnech 26. a 27. června 2014 budou podruhé jmenováni evropský/evropská vysoký/vysoká představitel/představitelka pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, předseda/předsedkyně Komise a předseda/předsedkyně Evropské rady.

Co je nutné podniknout:

Požádejte svou vládu, aby zajistila rovné zastoupení žen na nejvyšší úrovni rozhodování v Evropě, až bude vybírat své kandidáty/kandidátky. K oslovení své vlády použijte náš vzorový dopis (C).

Připojte se k akcím Evropské ženské lobby:

Co	Kdy jednat	Na koho se zaměřit	Jak
Evropské volby 22. – 25. května 2014	Nyní a až do data voleb	Politické strany na vnitrostátní úrovni; voliči	Obraťte se na politické strany na vnitrostátní úrovni a požádejte je, aby zajistily, že 50 % jejich kandidátek budou systémem zipu tvořit ženy a že ženy budou na volitelných místech; požádejte je, aby ve svých programech zdůrazňovaly jako jednu z priorit otázku genderové rovnosti. Můžete k tomu použít vzorový lobbovací dopis A, který je přiložen. → Šířte informace a povzbuzujte voliče a voličky, aby volili strany, jež podporují rovnost pohlaví.

Co	Kdy jednat	Na koho se zaměřit	Jak
Obměna Evropské komise; jmenování předsedy/ předsedkyně Evropské komise 26. – 27. června 2014. Slyšení jednotlivých komisařů/komisařek (vybraných v létě) před Evropským parlamentem v září	Nyní – léto 2014	Hlavy vlád; poslanci a poslankyně Evropského parlamentu	Obraťte se na svou vládu a požádejte ji, aby na komisaře/ komisařku navrhla ženu a aby zajistila rovné zastoupení žen a mužů v Komisi. Můžete k tomu použít vzorový lobbovací dopis B, který je přiložen. → Požádejte europoslance, aby měli rovné zastoupení žen a mužů na paměti při schvalování nové Evropské komise EP.
Jmenování Vysokého představitele/ představitelky EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a předsedy/ předsedkyně Evropské rady (26. – 27. června 2014)	Jaro – léto 2014	Hlavy vlád všech členských států EU	Lobbujte u vlád, aby na tato místa nominovaly ženy. Můžete k tomu použít vzorový lobbovací dopis C, který je přiložen.
Mobilizace prominentní podpory pro kampaň 50/50	Nyní a až do voleb, které proběhnou od 22. do 25. května 2014	Politici a političky, hlavy vlád, slavné a význačné osobnosti	Obraťte se na tyto osobnosti s cílem nalézt prominentní příznivce, kteří kampaň podpoří. → Můžete k tomu použít vzorový lobbovací dopis D, který je přiložen.

3. Vzorové lobbovací dopisy

- A. Vzorový lobbovací dopis pro vnitrostátní politické strany v souvislosti s evropskými volbami v květnu 2014** s. 11
- B. Vzorový lobbovací dopis pro hlavy vlád členských států EU v souvislosti se jmenováním eurokomisařů a eurokomisařek v roce 2014** s. 12
- C. Vzorový lobbovací dopis pro vlády EU v souvislosti se jmenováním vysokého představitele/vysoké představitelky EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a předsedy/předsedkyně Rady ministrů** s. 13
- D. Vzorový lobbovací dopis pro prominentní příznivce a příznivkyně (VIP)** s. 14

(Datum)

Adresát: (Předseda/Předsedkyně národní politické strany), Předseda/Předsedkyně (název národní politické strany)

Věc: Programy a kandidátní listiny pro volby do Evropského parlamentu v roce 2014 a paritní demokracie

Vážená paní/Vážený pane,

připojuji se ke kampani 50/50* iniciované Evropskou ženskou lobby (EWL) a rád/a bych se Vás dotázal/a, jaké pozitivní kroky podnikáte k tomu, aby Váš program a kandidátní listina ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 plně odražely skutečnost, že ženy se vši svou rozmanitostí představují více než 50 % obyvatel Evropy.

Jako předseda/předsedkyně politické strany odpovídáte za prosazování rovnosti pohlaví a za spravedlivou demokracii v Evropě

(název organizace/osoby) vyzývá (název politické strany), aby:

- jako jednu z priorit svého programu prosazovala otázky rovnosti pohlaví
- zajistila přijetí příslušných opatření, která zajistí rovné zastoupení žen na kandidátkách a mezi zvolenými v evropských volbách v roce 2014
- využívala zipového systému (na kandidátce se střídají 1 žena / 1 muž)

PROČ?

K posílení politické účasti žen je zapotřebí odstranit strukturální bariéry, které brání ženám v účasti na politice. Strany proto musí nejen zahrnout rovnost pohlaví do svých programů, ale také ukázat, že to s rovností myslí vážně, a to na svých kandidátních listinách.

Dosažení rovného zastoupení žen a mužů v politických rozhodovacích pozicích je klíčovým krokem k dosažení legitimnější evropské demokracie a legitimnějších politických stran a k dosažení větší podpory ze strany občanů a občanek Evropy. Současné nedostatečné zastoupení žen ve většině volených parlamentů v Evropě, včetně Evropského parlamentu (EP), představuje závažný demokratický deficit, který ohrožuje legitimitu evropských institucí i evropských stran. Vzhledem k tomu, že Evropská unie má stále více pravomocí a tudíž stále více rozhoduje o našich životech, je také důležitější než kdy dříve, aby rozhodnutí přijímaná institucemi Evropské unie, včetně EP, zohledňovala potřeby, zájmy a pohledy každé ženy a každého muže, jehož se evropská politika a legislativa týká. Kromě toho rovné zastoupení žen a mužů souvisí s obecnějšími otázkami rovnosti v EU a se skutečným zastoupením celé evropské společnosti.

Politické strany hrají při výběru kandidujících do voleb klíčovou roli. Počet žen zvolených do EP bude záviset na tom, kolik žen bude ve své kandidatuře podpořeno a jaké bude jejich pořadí na kandidátních listinách. Kroky, které podniknete Vy, jako předseda strany, jak ve vztahu k programu své strany, tak ve vztahu ke složení kandidátní listiny, budou mít nesmírný vliv na dosažení reprezentace, která bude lépe odražet zastoupení obou pohlaví, a na dosažení větší spravedlnosti a větší rovnosti.

Věřím/e, že uděláte, co bude ve Vašich silách, aby se otázky rovnosti pohlaví a lidských práv staly jednou ze základních priorit Vaší strany, a že pomůžete zajistit rovné zastoupení žen a mužů v příštím Evropském parlamentu. Těším/e se na Vaši odpověď a na nástin kroků, které v této věci podniknete.

S pozdravem

(podpis)

* Další informace o EWL a její kampani 50/50 viz womenlobby.org a paritydemocracy.eu.

(Datum)

Adresát: (hlava státu)

Věc: Rovné zastoupení žen a mužů v nové Evropské komisi 2014 – 2019

Vážená paní/Vážený pane,

obracím se na Vás jako podporovatel/ka **kampaně Evropské ženské lobby 50/50*** s cílem zajistit rovné zastoupení žen a mužů v Evropské komisi, která bude jmenována v roce 2014. I přes závazky zajistit rovnost pohlaví v politickém rozhodování na všech úrovních jsou ženy stále ještě v rozhodování na vnitrostátní úrovni ve většině zemí i v evropských institucích zastoupeny nedostatečně. Mají-li Evropskou unii přijmout všichni její občané, ženy i muži, musí se procesu zajištění rovného zastoupení obou pohlaví mezi komisaři a komisařkami dostat neprodleně a vážné pozornosti.

Vím/e, že konečný počet žen v nové Komisi bude výsledkem mnoha jednání a rozhodnutí na nejrůznějších úrovních. Jsem/jsme proto přesvědčeni, že jednotlivé vlády samostatně i členské státy EU společně mají povinnost zajistit rovné zastoupení žen a mužů ve výkonném orgánu EU.

Jsem/Jsme rovněž přesvědčen/i, že stávající nerovné zastoupení žen v evropských institucích jasně poukazuje na potřebu zavést institucionální mechanismy, které zajistí paritu obou pohlaví v rámci všech rozhodovacích orgánů EU. V tomto směru **EWL již mnoho let navrhuje jednoduchý systém nominací, kdy by každý členský stát navrhl na kandidáty do Komise v roce 2014 ženu i muže a pověřený předseda/ pověřená předsedkyně Komise by si z nich vybíral/a tak, aby bylo zajištěno zastoupení žen a mužů v poměru "50/50"**. Doufám/e, že tuto myšlenku v diskusích o evropských otázkách na nejvyšší úrovni podpoříte.

A konečně bych/om rád/i dodal/i, že jmenování ženy jako předsedkyně Evropské komise v roce 2014 by bylo prvním a velmi vítaným a silným politickým rozhodnutím.

Věřím/e, že uděláte, co bude ve Vašich silách pro rovné zastoupení žen a mužů v Evropské komisi, a těším/e se na Vaši odpověď a podrobnosti o krocích, jimiž toho hodláte dosáhnout.

S pozdravem

(podpis)

* Další informace o kampani 50/50 viz paritydemocracy.eu; další informace o Evropské ženské lobby, která kampaň vede, viz womenlobby.org.

(Datum)

Adresát: (hlava státu)

Věc: Zastoupení žen na nejvyšších rozhodovacích pozicích v Evropě

Vážená paní/Vážený pane,

obracím se na Vás jako podporovatel/ka kampaně Evropské ženské lobby 50/50* pro demokracii s cílem zajistit integraci principu genderové rovnosti a rovného zastoupení žen a mužů na nejvyšších rozhodovacích pozicích v Evropě.

V květnu 2014 bude Evropská rada znovu vybírat vysokého představitele/vysokou představitelku EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a předsedu/předsedkyni Evropské rady. To je další příležitost k tomu, aby se Evropská unie stala demokratičtější, **a to tím, že bude při nominacích dbáno na rovné zastoupení žen a mužů na nejvyšší úrovni rozhodování v Evropě.**

Vím/e, že proces nominací bude předmětem diskusí a jednání zástupců a zástupkyň mnoha vlád. Proto bych/om rád/i zdůraznil/i, že společnou povinností evropských vlád je zajistit, aby se v konečných rozhodnutích odrážela skutečnost, že ženy představují polovinu evropské populace a že evropská politika na nejvyšší úrovni musí reflektovat potřeby a aspirace všech Evropanů a Evropanek.

Aby evropské instituce a osoby v rozhodovacích pozicích získaly legitimitu, musí jejich obsazení reflektovat rozmanitost obyvatelstva. Proto doufám/e, že při výběru kandidáta či kandidátky zajistíte, aby se v nové tváři Evropské unie odrážely evropské hodnoty spravedlnosti a rovnosti pohlaví.

Věřím/e, že v nominacích na tyto významné posty uděláte pro rovné zastoupení žen a mužů vše, co bude ve Vašich silách.

S pozdravem

(podpis)

* Evropská ženská lobby je největší koalici sdružující ženské organizace v 28 členských státech EU a v přistupujících zemích a zastupuje více než 2000 členských organizací. Viz: www.womenlobby.org

(Datum)

Věc: Podpora kampaně Evropské ženské lobby 50/50: Moderní evropská demokracie není možná bez genderové rovnosti

Vážená paní/Vážený pane,

obracím se na Vás jménem Evropské ženské lobby, organizace zastupující 2 000 ženských asociací z celé Evropské unie, a dovoluji si Vás požádat, **abyste podpořil/a kampaň Evropské ženské lobby 50/50: Moderní evropská demokracie není možná bez genderové rovnosti**. Před evropskými volbami v roce 2014 EWL pokračuje ve své velmi úspěšné celoevropské a nadstranické kampani 50/50, kterou podporuje více než 100 příznivců a příznivkyň na vysoké úrovni, včetně poslanců/poslankyň Evropského parlamentu a národních parlamentů napříč politickými stranami. Cílem kampaně je, aby se otázky demokracie a rovnosti pohlaví dostaly během volebního roku 2014 na přední místa evropské politické agendy a abychom se v novém Evropském parlamentu a Komisi, ale také na nejvyšších politických postech EU, posunuli směrem k paritní demokracii.

Paritní demokracie není věcí pouze pro ženy; je to závazek usilovat o lepší společnost a lepší politiku pro všechny, ženy i muže. Jde také o krok k **legitimnější evropské demokracii a k zajištění větší podpory od občanů/občanek Evropy**. Současné nedostatečné zastoupení žen ve většině volených parlamentů v Evropě, včetně Evropského parlamentu (EP), představuje závažný demokratický deficit. Průměrný podíl žen v parlamentech v Evropě je 35 % a ve vnitrostátních vládách 24 % a tento podíl se zvyšuje jen velmi pomalu. Teď je tedy důležitější, více než kdy jindy, aby rozhodnutí přijímaná institucemi Evropské unie, včetně EP, zohledňovala potřeby, zájmy a pohledy každé ženy a každého muže, jehož se evropská politika a legislativa týká.

Proto Vás žádám/e, abyste **se hlasitě zasadil/a o rovnost pohlaví** a podpořil/a naši kampaň podpisem našeho **Společného prohlášení** na <http://paritydemocracy.eu/take-action> a stal/a se **velvyslancem/velvyslankyní** kampaně 50/50. Máme již podporu **Iva Josipoviće, prezidenta** Chorvatské republiky, a **Shirina Ebadiho**, iránského laureáta Nobelovy ceny míru. Prezident Chorvatska řekl: „Není skutečné demokracie bez rovné účasti žen na procesu rozhodování na klíčových pozicích.“ Pokud si to také myslíte, staňte se tváří genderové rovnosti v evropské politice, šiřte tuto myšlenku dál a zdůrazňujte její význam tím, že jí budete věnovat svou pozornost.

Pevně doufáme, že budete schopna/schopen stát se jedním z předních příznivců kampaně 50/50 a že se připojíte k této iniciativě pro demokratičtější a rovnější Evropu!

S pozdravem

(podpis)

4. Informace o kampani EWL lobby 50/50: Moderní evropská demokracie není možná bez genderové rovnosti

V letech 2012 a 2013 uspořádala EWL několik akcí, které navázaly na její úspěšnou kampaň 50/50 – Moderní evropská demokracie není možná bez genderové rovnosti, kterou zahájila před evropskými volbami v roce 2009.

Obecným cílem kampaně 50/50 je propagovat aktivní demokratické občanství a paritní demokracii v Evropě. Specifickými cíli pak je podpora integrace otázek sociální spravedlnosti, lidských práv a genderové rovnosti do tvorby evropské politiky, aktivní účast žen jako voliček a kandidátek ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 a snaha zajistit rovné zastoupení žen a mužů v Evropském parlamentu, který má být zvolen v roce 2014.

Kampaň EWL 50/50 bude v členských státech EU vedena prostřednictvím členských organizací EWL. Webové stránky womenlobby.org a paritydemocracy.eu budou sloužit k šíření informačních materiálů a získávání veřejné podpory pro kampaň EWL 50/50 mezi předními osobnostmi ze všech oblastí života a ze všech zemí. Webové stránky jsou nástrojem pro osoby v rozhodovacích pozicích na evropské i vnitrostátní úrovni, které jim umožňují podnikat konkrétní kroky směrem k paritní demokracii a před volbami

v roce 2014 zapojovat všechny občany a občanky Evropy, ženy i muže.

Kampaň EWL 50/50 „Moderní evropská demokracie není možná bez genderové rovnosti, rovnosti“, zasazující se o paritní demokracii, odstartovalo **společné prohlášení** a akce uspořádaná 25. října 2012 ve Štrasburku. Sešlo se zde více než 50 poslanců/poslankyň Evropského parlamentu z pěti politických skupin a z celé EU a podepsalo Prohlášení 50/50. V něm vyzvalo členské státy, evropské politické strany a evropské instituce, aby podnikly kroky k dosažení rovného zastoupení obou pohlaví v rozhodování v Evropě. Do dnešního dne prohlášení podepsalo více než 100 europoslanců/europoslankyň a více než 200 jednotlivých příznivců/příznivkyň. Je mezi nimi více než 100 poslanců/poslankyň parlamentů z celého světa, nositel Nobelovy ceny míru, slavný laureát ceny OSN za lidská práva Denis Mukwege, předseda Evropského hospodářského a sociálního výboru Henri Malosse a chorvatský prezident Ivo Josipović. V březnu 2013 získala kampaň 50/50 další podporu díky zapojení a podpoře Olli Rehna, místopředsedy Evropské komise.

Kampani 50/50 se již dostalo tolik potřebné podpory a příspěví od aliance stávajících europoslanců a europoslankyň, která jde napříč řadou politických uskupení:

- Evropská lidová strana (ELS) – Sirpa Pietikäinen, Finsko
- Socialisté a demokraté (S&D) – Zita Gurmai, Maďarsko
- Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE) – Anneli Jäätteenmäki, Finsko
- Zelení – Evropská svobodná aliance (Greens/EFA) – Ulrike Lunacek, Rakousko
- Evropská sjednocená levice (GUE/NGL) – Kartika Liotard, Nizozemsko

Kampaň Evropské ženské lobby 50/50: Moderní evropská demokracie není možná bez genderové rovnosti

Je čas na konkrétní kroky!

Můžete podepsat a šířit Společné prohlášení o paritě ve všech institucích EU a ve vrcholných pozicích EU.

Vyzýváme všechny, kdo zastávají rozhodovací pozice, a jednotlivce i organizace se zájmem o podporu demokracie a spravedlnosti, aby podpořili tuto kampaň na všech úrovních a bez ohledu na hranice států i politických stran.

Žádáme, aby byla neprodleně přijata dlouhodobá opatření k zajištění genderové rovnosti jak na evropské, tak na vnitrostátní úrovni s cílem zlepšit fungování a kvalitu našich politických systémů.

Proto vyzýváme:

- **Všechny evropské politické skupiny a vnitrostátní politické strany**, aby neprodleně přijaly kroky k zajištění genderové rovnosti v jejich nominačním procesu před volbami do Evropského parlamentu v květnu 2014 – například na svých kandidátních listinách a při tvorbě svého politického programu.
- **Ženy i muže v Evropě**, aby se chopili této příležitosti promluvit a hlasovat v roce 2014 s cílem podpořit demokracii, rovnost pohlaví a spravedlnost.
- **Členské státy EU**, aby splnily svůj závazek k demokracii a genderové rovnosti a zajistily rovné zastoupení žen ve vrcholných pozicích na úrovni EU, které budou v roce 2014 obsazovány.
- **Organizace občanské společnosti a odbory v Evropě**, aby aktivně podpořily tuto výzvu v rámci svých sítí a zahrnuly odkaz na genderovou rovnost do svých prohlášení k evropským volbám a zmiňovaly se o ní v rámci svých kontaktů s osobami v rozhodovacích pozicích.

Druhá část:

Proč je paritní demokracie důležitá

1. Co je paritní demokracie?

Paritní demokracie je koncept, jehož cílem je:

- uznávat rovnocennou důstojnost a hodnotu osob obou pohlaví;
- usilovat o to, aby naše politické systémy byly demokratičtější a spravedlivější;
- obnovovat společenskou organizaci tak, aby ženy a muži měli rovnocenná práva, povinnosti i moc.

Paritní demokracie znamená rovné zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích. Při přijímání rozhodnutí, která ovlivňují jejich životy, by měla být zastoupena obě pohlaví. **Dnes, přestože ženy mají formálně stejná politická práva jako muži a že některé ženy dokonce zastávají vysoké politické posty, jsou ženy jako skupina z rozhodovacích pozic až příliš často vyloučeny.** Politické priority stanovují většinou muži a také oni rozhodují o vydávání prostředků z veřejných rozpočtů a rovněž politické kultuře v Evropě nadále dominují muži.

Zastoupení žen v politice je také standardním ukazatelem demokratičnosti společnosti³. Je-li více než polovina populace neustále nedostatečně zastoupena v rozhodování, jsou tím zpochybněny legitimita a fungování demokratického systému. Paritní demokracie je proto krokem k moderní demokracii. Na zavedení parity je třeba pohlížet v kontextu iniciativ a opatření pro podporu inkluzivní a účastnické demokracie a zvyšování demokratické legitimacy politických

institucí, včetně těch na evropské úrovni. Realizace paritní demokracie na úrovni EU podtrhne evropské hodnoty a závazek Evropy vůči rovnosti.

30% podíl žen se považuje za minimální kritickou hranici nezbytnou k tomu, aby zástupkyně žen byly schopny měnit politickou kulturu, vnášet do programu nové otázky a efektivně se zasazovat o práva žen⁴. Ale ani tato kritická hranice nestačí – dostali jsme se do bodu, kdy se ženy často aktivně podílejí na rozhodování, ale nemají dostatečnou váhu na to, aby zpochybnily rozhodnutí, která reprezentují svět ovládaný muži. Potřebujeme proto vyvážené rozhodování, které bude odrážet evropskou realitu.

V paritní demokracii nejde pouze o čísla, ale také o zlepšení kvality politiky

Ženy představují také více než jednu polovinu talentu a potenciálu lidstva, takže jejich nedostatečné zastoupení v rozhodování je ztrátou pro celou společnost. Nedostatečné zastoupení žen v rozhodování znamená, že legitimní zájmy, potřeby a očekávání společnosti jako takové nejsou plně zohledněny, což vede k plýtvání veřejnými prostředky, jichž se tato rozhodnutí týkají. A konečně, díky rovnocennému zastoupení žen a mužů mohou být nastolovány různé myšlenky a připomínány hodnoty a formy chování, které jsou prospěšné pro budování spravedlivějšího a harmoničtějšího světa pro všechny, ženy i muže.

³ Institut pro demokratickou a volební pomoc v roce 2002: Manuál pro demokratické hodnocení, Stockholm; IDEA.

⁴ Tuto 30% hranici již navrhovala Komise OSN pro postavení žen na svém 39. zasedání (15. března – 4. dubna 1995).

Proč je paritní demokracie něco jiného než kvóty?

EWL definuje rovné zastoupení žen a mužů v politickém rozhodování jako zastoupení obou pohlaví v každém rozhodovacím orgánu v poměru 50/50⁵. I když paritní demokracie nepřímou naznačuje nastavení určitého minimálního počtu zástupců žen, koncepčně se od kvót odlišuje. Na kvóty můžeme pohlížet jako na dočasný prostředek k ochraně menšiny a k zajištění její účasti na rozhodování. Kvóty jsou dočasným nástrojem, jehož cílem je napravit předsudky, zatímco parita jde ještě o krok dále a není časově omezena, neboť:

- 1) V paritě jde o **rovnocenné zastoupení a dělbu moci mezi ženy a muže a kvóty jsou jen jedním z prostředků k jejímu dosažení**. Parita se shoduje s koncepty jako jsou občanství, univerzalita, rovnost a větší demokratičnost politických systémů.
- 2) Na rozdíl od kvót koncept **paritní demokracie nepohlíží na ženy jako na minoritní skupinu** v dominantním rámci. Ženy představují více než polovinu občanů, takže je nemůžeme považovat za minoritu o nic více než muže.
- 3) **Paritní demokracie znamená odstranění strukturálních a kulturních překážek přístupu žen k rozhodování**, například úpravou pracovních podmínek volených zástupců a zástupkyň podle požadavků moderního života, vymýcením genderových stereotypů a změnou volebních systémů, které jsou méně příznivé vůči ženám.

Argumenty pro paritní demokracii

Paritní demokracii můžeme obhájit čtyřmi různými argumenty: i) argumenty založenými

na rovnosti a spravedlnosti; ii) argumenty založenými na demokracii; iii) argumenty založenými na konkrétním přínosu, který by měla zvýšená účast žen a iv) argumenty založenými na myšlence zájmů žen. Různé argumenty jsou účinné v různém politickém a kulturním kontextu v závislosti na tom, jak byly otázky rovnosti pohlaví formulovány v politických debatách v té které zemi.

1) Rovné zastoupení žen a mužů je otázkou spravedlnosti a rovnosti žen a mužů

- Právo na politickou účast je základním lidským právem žen i mužů a je nutné jej důsledně uplatňovat v praxi.
- Členské státy EU se zavázaly usilovat o rovnost žen i mužů při mnoha příležitostech na mezinárodní, evropské i národní úrovni.

2) Rovné zastoupení žen a mužů je aspektem moderní demokracie

- Nedostatečné zastoupení žen v politice představuje závažný demokratický deficit a hrozbu pro legitimitu demokratických systémů. Parlamentské nemohou plně reprezentovat názory a pohledy lidí, které zastupují, pokud v nich nejsou rovnocenně zastoupeny ženy, tvořící více než polovinu populace.
- Tvorba politiky, která ovlivňuje životy lidí, bez jejich účasti a bez zohlednění jejich názorů, perspektiv a reality neodpovídá modernímu pojetí demokracie.

3) Rovné zastoupení zlepšuje tvorbu politiky

- Zahrnutí obou pohlaví do tvorby politiky umožňuje přijímat adekvátnější rozhodnutí a alokovat veřejné prostředky tak, aby to lépe odpovídalo potřebám různých skupin obyvatel. To vede k vyšší spokojenosti veřejnosti s výkonem politiky.
- Díky rovnocenné účasti žen mohou být do politického programu zařazeny nové nebo

⁵ Rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 13. března 2012 o rovnoprávné účasti žen a mužů v rozhodování rovněž doporučuje zastoupení žen a mužů v poměru 50/50.

odsouvané otázky. Například proto, že ženy jsou těmi, koho se nejvíce dotýkají otázky sladování pracovního a soukromého života. Protože ženy nebyly dostatečně zastoupeny v rozhodování, bylo sladování těchto dvou sfér dlouho spíše rodinného záležitostí než problémem, který by měla řešit celá společnost.

- Zapojení žen do sféry politiky může vést ke vzniku nové politické kultury a to může zase vést k lepšímu vládnutí a efektivnějšímu řešení konfliktů.

4) Lepší zastoupení zájmů a pohledů žen

- Ženy jako skupina mají některé společné potřeby a zájmy související například se sexuálními a reprodukčními právy nebo s násilím na ženách, které se mužů netýkají stejnou měrou.
- Zájmy žen a mužů mohou být ve vzájemném konfliktu v důsledku genderově podmíněné dělby práce nebo nerovné dělby moci. Výzkumy na švédském příkladu ukázaly, že existuje souvislost mezi pohlavím zastupitele nebo zastupitelky a tím, zda se zasazuje o zájmy žen: témata na programu národních parlamentů se změnila díky zvyšujícímu se zastoupení žen. Více žen řešilo otázky péče, sociální politiky a genderové rovnosti.⁶ Rovné zastoupení dokáže mnoho a k tomuto závěru nedojdeme jen ve Švédsku, ale i v dalších zemích⁷.

Přínosy paritní demokracie

Přínosy pro Evropskou unii

- Náprava demokratického deficitu. Nedostatečné zastoupení žen podkopává iniciativy EU směřující k přiblížení Unie ženám i mužům žijícím v evropských společnostech a k jejich zapojení do

procesu rozhodování. Je také překážkou na cestě k adekvátnějšímu politickému rozhodování a k lepší alokaci prostředků Unie.

- Získání podpory evropských žen pro evropskou integraci. To vyžaduje, aby se na úrovni EU zapojilo více žen a aby se řešily všechny otázky, včetně otázek považovaných za významné pro ženy a pro zlepšení společnosti jako takové.

Přínosy pro politické strany

- Paritní demokracie přináší obnovu lidem v politických stranách, včetně žen, mladých lidí a lidí z nedostatečně zastoupených skupin. Rozšiřuje jejich obzory o nové schopnosti, díky nimž strany lépe zastupují občany.
- Obnova legitimity stran a konkrétněji zvýšení podpory pro ženy, pro jejich politiku a akce. Je totiž pravděpodobné, že ženy budou více podporovat politické strany, které věnují větší pozornost jejich problémům a zajistí jejich účast a zastoupení.

Přínosy pro evropské ženy

- Zajištění viditelnosti pro ženy v politické sféře a přínos k vymýcení stereotypů a k prosazování lidských práv žen.
- Naslouchání hlasu žen v otázkách týkajících se společnosti jako celku, například v ekonomice, v měnových záležitostech, v zahraničních věcech, apod., přestože když v politice, v hospodářství i v médiích slýcháme především mužský hlas.
- Vnesení zájmů a potřeb žen na program Evropské unie.

⁶ Marcia Grimes, Lena Wängnerud, 2000: Zpráva o švédské národní případové studii: SEA Gothenburg a PM10, Gothenburg.

⁷ Drude Dahlerup 2006: Ženy, kvóty a politika, Londýn, Routledge.

2. Návrhy odpovědí na argumenty proti paritní demokracii

Porušuje paritní demokracie demokratické principy? Nikoliv!

Někteří lidé zavrhnou paritu ve jménu demokracie. Říkají, že opatření k zavedení parity porušují demokratické zásady rovnosti a univerzality; každá žena a každý muž mají stejnou hodnotu a stejná práva před zákonem i v politice. Toto pojetí univerzality demokracie však vychází z abstraktního individualismu a předpokládá, že se voličům a zástupcům upírají sociální atributy jako pohlaví, třída či rasa. Tento univerzalistický pohled na občanství je také historicky podmíněnou ideou, která vznikla v době francouzské revoluce a sama o sobě byla původně založena na vyloučení žen. Univerzální občanství je proto jen částečným konceptem, který pod záminkou neutrality slouží účelům dominantních společenských skupin.

Toto opomíjení rozdílů, které se stále často chápe jako základ demokracie a které je různými způsoby zakotveno v našich politických systémech, znamená, že hlas žen je potlačován politickým světem, na který si činí monopol muži a v němž je ženám upírán plný přístup k jejich politickým právům. Skutečná rovnost předpokládá, že si rozdíly uvědomíme a přijmeme je. Ženy a muži se potýkají s rozdílnou realitou, a mají proto jiné problémy, potřeby a zájmy. Ignorováním těchto problémů dáváme přednost stávajícím nerovným vztahům v oblasti moci a dále tak podporujeme nerovnost.

Aby byla demokracie univerzální, musí platit stejně pro všechny ženy a muže i pro příslušníky diskriminovaných či vyloučených skupin. Kritika paritní demokracie ve jménu univerzalizmu a rovnosti ukazuje, že jde stále o zaujaté koncepty. Paritní demokracie neopouští myšlenku univerzality demokracie – právě naopak! Tím, že ukazuje na její omezení, posouvá parita rámec univerzálního a rozsah demokratické zásady rovnosti. Tím parita přispívá k větší spravedlnosti a demokratickému pokroku.

Je paritní demokracie v rozporu se zásadou svobody? – Nikoliv!

Někteří lidé kritizují paritní legislativu a kvóty ve jménu svobody. Argumentují tím, že vedou ke zbytečným zásahům státu do oblasti, kde je vhodnější volná konkurence na základě zásady „vítězí ten nejlepší“ anebo na základě samoregulace. Paritní demokracii také obviňují z omezování svobodné volby voličů.

Problémem zde je to, že „přirozený“ pokrok na poli genderové rovnosti nebude stačit k tomu, aby se vymazal vliv staletí historických nerovností mezi mocí žen a mužů a zastavila se diskriminace žen v politickém světě. Ženy, které aspirují na politický úřad, se potýkají s mnoha strukturálními i kulturními překážkami. V tomto kontextu proto paritní legislativa vytváří podmínky pro shodnou startovní pozici žen a mužů. V případě nespravedlnosti je to pak stát, kdo je

nejlépe schopen provádět opatření, která zajistí spravedlivější situaci. Než aby několik dalších století čekali na hypotetickou rovnost v politické aréně, musejí vzít občané svůj osud do vlastních rukou a přijmout další rozhodné kroky k dosažení skutečné rovnoprávnosti žen a mužů.

Pokud jde o „svobodu“ voličů, tu již omezuje mnoho dalších faktorů, které jsou běžně chápány jako součást demokratického systému – například volební systém, který umožňuje zvolit si stranu, avšak nikoliv konkrétního zástupce, anebo vymezení volebního okrsku, které ne vždy přesně odráží počet obyvatel. Nelze říci, že v systému, v němž si strany volí a určují pořadí kandidátů, často na základě netransparentních a nedemokratických procesů, má volič svobodnou volbu. Proto spravedlivé zastoupení žen a dalších skupin na kandidátních listinách spíše posiluje, nikoliv oslabuje, svobodu voličů vybírat si kandidáty, kteří je budou zastupovat.

V demokratické společnosti je nutné svobodu bránit. Svoboda však musí být vyvážena podporou spravedlnosti a rovnosti a je nutné vždy zjistit, čím svobodu to vlastně chráníme. Svoboda a rovnost jdou někdy proti sobě, v tom však tkví podstata demokracie. Přijetím konfrontace těchto klíčových demokratických hodnot můžeme zaručit, že náš politický systém zůstane demokratický.

Zohledňuje paritní demokracie schopnosti?

– Ano!

Argumenty, že politiky bychom měli volit na základě jejich kvalifikace, a nikoliv na základě jejich pohlaví, nebo že je ostuda, aby ženy byly voleny „kvůli“ svému pohlaví, ukazují, jak je v politickém světě ovládaném muži snižován význam kvalifikace žen. Účelem paritní legislativy je zajistit, aby

kvalifikované ženy mohly být voleny do politických (či jiných) funkcí. Účast žen v politice a jejich zapojení do občanské společnosti včetně vysoké úrovně vzdělání z žen činí ideální kandidátky na politické pozice. Ženy se často potýkají se strukturálními a kulturními překážkami, například v přístupu k finančním a dalším zdrojům. Dále také s tradiční dělbou práce mezi muže a ženy na placenou a neplacenou a s předsudky u politických stran i u voličů. To vše velmi ztěžuje účast žen v politice, a to i přesto, že mají stejné schopnosti jako muži.

Dovednosti a zkušenosti jsou základním kritériem pro výběr voleného zástupce či zástupkyně. Nesmí se však používat k vyhýbání se otázkám reprezentace a legitimacy. Rovnocenná politická účast žen a mužů je otázkou reprezentace a jako taková není více nebo méně legitimní než například existence pravidel, která stanoví počet zástupců a zástupkyň jednotlivých členských států EU v Evropském parlamentu. Úředníci a úřednice v Evropské komisi a dalších mezinárodních institucích se také vybírají nejdříve na základě jejich státní příslušnosti a až následně na základě jejich kvalifikace. Kvóty založené na státní příslušnosti nikdo nepovažuje za problém pro voliče ani za důvod k hanbě pro ty, kdo jsou na jejich základě zvoleni nebo zaměstnáni, ale naopak za záruku legitimacy evropských institucí. Podobně jsou ženy-politiky v rámci paritního systému vybírány nejen proto, že jsou kompetentní a že mohou něčím přispět politickému světu, ale také proto, že zastupují polovinu populace.

Prosazuje paritní demokracie zjednodušený obraz ženy? – Nikoliv!

Někteří lidé nesouhlasí s paritní demokracií proto, že tvrdí, že jde o omezenou myšlenku,

kteřá přijímá přirozený pohled na ženy a jejich zájmy a ignoruje rozmanitost mezi ženami. Podpořit paritu neznamena tvrdit, že ženy představují jednotnou skupinu se společnými zájmy, které by měly být zastoupeny. Právě naopak, jen navýšením počtu ženských zástupkyň bude skutečně zastoupena rozmanitost žen. Parita je tedy možností, jak zajistit, že rozmanité pohledy a zájmy budou

vyslyšeny. EWL tuto myšlenku podtrhuje v rámci své sítě politického mentoringu, která podporuje ženy z minoritních skupin v evropských volbách 2014. Cílem této sítě je zvyšovat nejen počet žen v Evropském parlamentu, ale také věnovat pozornost různým prostředím a etnikům, z nichž pocházejí: Evropa, to je rozmanitost, a tato rozmanitost by proto měla být zastoupena i v jejím parlamentu.

3. Ženy v politickém rozhodování v Evropě v číslech

Evropský parlament: ženy a muži zvolení v jednotlivých členských státech EU⁸

Členský stát	Počet křesel	Ženy	Muži	% žen	% mužů
1. Finsko	13	8	5	62 %	38 %
2. Chorvatsko	12	6	6	50 %	50 %
2. Slovinsko	8	4	4	50 %	50 %
2. Malta	6	3	3	50 %	50 %
2. Estonsko	6	3	3	50 %	50 %
3. Francie	74	34	40	46 %	54 %
3. Nizozemsko	26	12	14	46 %	54 %
3. Dánsko	13	6	7	46 %	54 %
4. Švédsko	20	9	11	45 %	55 %
5. Irsko	12	5	7	42 %	58 %
6. Portugalsko	22	9	13	41 %	59 %
6. Španělsko	54	22	32	41 %	59 %
7. Německo	99	38	61	38 %	62 %
7. Slovensko	13	5	8	38 %	62 %
8. Maďarsko	22	8	14	36 %	64 %
8. Rumunsko	33	12	21	36 %	64 %
9. Litva	12	4	8	33 %	67 %
9. Bulharsko	18	6	12	33 %	67 %

8 Stav z června 2013, Evropská komise 2013: Ženy a muži ve vedoucích pozicích v Evropské unii, přehled situace a nedávné pokroky, Brusel

Členský stát	Počet křesel	Ženy	Muži	% žen	% mužů
9. Lotyšsko	9	3	6	33 %	67 %
9. Kypr	6	2	4	33 %	67 %
10. UK	73	23	50	32 %	68 %
10. Belgie	22	7	15	32 %	68 %
10. Řecko	22	7	15	32 %	68 %
10. Rakousko	19	6	13	32 %	68 %
21. Itálie	73	17	56	23 %	77 %
12. Polsko	51	11	40	22 %	78 %
13. Česká republika	22	4	18	18 %	82 %
14. Lucembursko	6	1	5	17 %	83 %
Celkem:	766	281	485	36 %	64 %

Ženy a muži v Evropském parlamentu podle politických skupin⁹

Politická skupina	Počet křesel	Počet křesel v %	ženy	muži	% žen	% mužů	Žena - předsedkyně
Skupina Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů) a Evropských demokratů (EPP-ED)	274	22,57 %	92	182	33,57 %	66,43 %	
Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu (S&D)	195	15,98 %	86	109	44,10 %	55,9 %	
Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE)	85	7 %	36	49	42,35 %	57,65 %	
Skupina Evropských konzervativců a reformistů	56	4,61 %	13	43	23,21 %	76,79 %	
Skupina Zelených / EFA	58	4,7 %	28	30	48,27 %	51,73 %	ano
Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice (GUE/NGL)	35	2,88 %	11	24	31,42 %	68,58 %	
Skupina Evropa Svobody a Demokracie	32	2,64 %	2	30	33,57 %	66,43 %	
Nezařazení	31	2,55 %	7	24	43,81 %	56,19 %	
Celkem	766	100 %	275	491	35,73 %	64,27 %	

9 Stav z října 2013, www.europarl.europa.eu

Ženy v jednokomorových národních parlamentech nebo v dolních komorách národních parlamentů členských států EU a kandidátských zemí¹⁰

Stát	Počet křesel	Ženy	Muži	% žen	% mužů
1. Švédsko	349	197	152	44 %	56%
2. Finsko	200	86	114	43 %	57%
3. Dánsko	182	72	110	40 %	60%
4. Španělsko	350	140	210	40 %	60%
5. Nizozemsko	150	58	92	39 %	61%
6. Belgie	149	58	91	39 %	61%
7. Býv. jug. rep. Makedonie	123	42	81	34 %	66%
8. Slovinsko	90	31	59	34 %	66 %
9. Německo	620	206	414	33 %	67 %
10. Srbsko	250	83	167	33 %	67 %
11. Itálie	630	198	432	31 %	69 %
12. Portugalsko	230	69	161	30 %	70 %
13. Rakousko	183	53	130	29 %	71 %
14. Francie	574	150	424	26 %	74 %
15. Chorvatsko	150	39	111	26 %	74 %
16. Polsko	460	110	350	24 %	76 %
17. Litva	141	34	107	24 %	76 %
18. UK	650	147	503	23 %	77 %
19. Bulharsko	240	55	185	23 %	77 %
20. Lotyšsko	100	23	77	23 %	77 %
21. Česká republika	200	43	157	22 %	78 %
22. Lucembursko	60	13	47	22 %	78 %
23. Řecko	300	63	237	21 %	79 %
24. Estonsko	101	21	80	21 %	79 %
25. Slovensko	150	28	122	19 %	81 %
26. Irsko	166	26	140	16 %	84 %
27. Turecko	548	79	469	14 %	86 %
28. Malta	70	10	60	14 %	86 %
29. Rumunsko	412	55	357	13 %	87 %
30. Kypr	56	7	49	13 %	87 %
31. Maďarsko	386	36	350	9 %	91 %
Celkem				27 %	73 %

¹⁰ Stav z června 2013, Evropská komise 2013: Ženy a muži ve vedoucích pozicích v Evropské unii, přehled situace a nedávné pokroky, Brusel.

4. Stávající předpisy a opatření na podporu genderové rovnosti v rozhodování

Předpisy na mezinárodní a evropské úrovni

Na **mezinárodní úrovni** je rovnocenné zastoupení žen a mužů v rozhodování považováno za základní kámen demokracie a sociální spravedlnosti a těší se silné podpoře. Rovné zastoupení v politice je jednou z dvanácti kritických oblastí zájmu Pekingské akční platformy (1995) a je zakotveno i v člancích 7 a 8 právně závazné Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen z roku 1979 (CEDAW).

Také **Rada Evropy** vyvíjí v oblasti zastoupení žen v rozhodování a paritní demokracie zajímavou činnost. V roce 2003 bylo přijato Doporučení o rovné účasti žen a mužů na politickém a veřejném rozhodování 2003¹¹. Doporučení o standardech a mechanismech rovnosti pohlaví přijaté v listopadu 2007¹² uvádí prvky, které lze použít při posuzování, zda vláda usiluje o dosažení rovné účasti žen a mužů. V Doporučení 1899 (2010), o zvyšování zastoupení žen v politice prostřednictvím volebního systému Parlamentní shromáždění Rady Evropy povzbuzuje své členské státy, aby zvýšily podíl žen zavedením kvót. Jde o nezávaznou legislativu obsahující významná politická doporučení, která všechny členské státy Rady Evropy podporují.

¹¹ REC (2003) 3

¹² CM/Rec (2007) 17

Na úrovni Evropské unie neexistuje závazná legislativa pro dosahování rovnosti žen a mužů v politickém rozhodování.

To by se mohlo brzy změnit, alespoň pokud jde o účast žen na ekonomickém rozhodování. Evropská komise navrhla směrnici, jejímž cílem je zlepšit genderovou rovnováhu v představenstvech evropských firem. Cílem je dosáhnout do roku 2020 podílu 40 %. Údaje ukazují, že v současné době ženy představují pouhých 16,6 % členů a členek představenstev velkých veřejně obchodovaných firem v zemích EU-27. Tedy ze 6 členů/ek vždy jedna žena, a že toto číslo roste velmi pomalu. V současné době je tedy na Evropském parlamentu a Evropské radě, zda toto opatření bude přijato. Pokud dojde k jeho přijetí, i v případě, že by nebylo závazné pro všechny firmy v Evropě, bude to vynikající první krok správným směrem, který bude důkazem závazku EU a jejích členských států dosáhnout rovnosti pohlaví, spravedlnosti a demokracie.

Instituce EU rovněž přijaly v oblasti genderové rovnosti v rozhodování některé nezávazné texty, například:

- Usnesení Evropského parlamentu o ženách v rozhodovacích procesech z 2. března 2000 podporuje využití přechodných kvót jako opatření, které zajistí vyšší účast žen na rozhodování.

- Lisabonská úmluva deklaruje (v člancích 2 a 3) cíl ve všech oblastech dosáhnout rovnosti žen a mužů a dává právní účinnost Listině základních práv zahrnující celou kapitolu o rovnosti.
- Charta žen, přijatá v roce 2010 Evropskou komisí, zdůrazňuje potřebu rovného zastoupení v rozhodování pro formulování efektivnější politiky, vytvoření genderově uvědomělé společnosti a posílení demokracie a prosperity.
- Strategie EU pro rovnost žen a mužů (2010 – 2015) jako jednu ze svých priorit uvádí rovnost žen a mužů v rozhodování, ale soustředí se především na rozhodování v ekonomické oblasti.

Vnitrostátní závazky na podporu účasti žen na rozhodování

Analýza ústav jednotlivých členských států Evropské unie ukazuje, že valná většina zemí, které mají psanou ústavu, mají buď ustanovení které obsahuje zákaz diskriminace z důvodu pohlaví, anebo specifická ustanovení o rovnosti pohlaví. Lisabonská úmluva definuje rovnost žen a mužů jako hodnotu a cíl EU a definuje genderový mainstreaming ve všech oblastech jako horizontální zásadu. v článku 157 odst. 4 dává EU a členským státům možnost dosáhnout rovnosti žen a mužů prostřednictvím pozitivní akce.

Ve většině členských států EU některé politické strany přijaly dobrovolné vnitrostranické kvóty¹³. Tento systém nezávazných kvót se sice ukázal v některých politických stranách jako účinný avšak tento částečný úspěch o

to více vyzdvihuje nutnost, aby členské státy EU plnily svůj závazek bojovat proti nerovnosti žen a mužů zavedením závazné legislativy. Pouze závazné kvóty lze totiž efektivně vymáhat a zajistit tak kontinuitu.

Roste počet zemí v Evropě i mimo ni, které přijaly paritní legislativu nebo kvóty pro politické rozhodování. V Evropské unii přijaly Belgie, Řecko, Španělsko, Irsko, Francie, Polsko, Portugalsko a Slovinsko i zákonné kvóty. Zastoupení žen v jejich národních parlamentech se od jejich přijetí rapidně zvýšilo¹⁴. Kvóty ve výši 30 – 33 % přijaly i dvě kandidátské země, Srbsko a Bývalá jugoslávská republika Makedonie.

Několik evropských zemí přijalo také opatření, která mají zajistit větší rovnost v ekonomickém rozhodování. Legislativní kvóty zavedly Itálie, Francie, Island, Belgie, Nizozemsko, Španělsko a Norsko. Další země, například Německo, Finsko, Dánsko, Švédsko, Rakousko, Lucembursko, Velká Británie a Polsko, mají pouze kodexy pro správu a řízení obchodních společností. V zemích, které zavedly tyto kodexy, se od roku 2003 do roku 2012 zvýšil počet žen v představenstvech firem o 7 %, zatímco v zemích, které zavedly kvóty, se tento počet za stejné období zvýšil o 16 %. V zemích, které nezavedly ani jeden z těchto systémů, se počet žen v představenstvech zvýšil pouze o 1 %.¹⁵ Z toho můžeme vyvodit, že největšího pokroku směrem k rovnosti bylo v posledních letech dosaženo v zemích, které zavedly závaznou legislativu, jako je Francie, Nizozemsko a Itálie, a v zemích, kde proběhla rozsáhlá veřejná

13 Viz Globální databáze kvót pro ženy, která obsahuje informace o dobrovolných kvótách politických stran v jednotlivých zemích. www.quotaproject.org

14 Drude Dahlerup 2006: Ženy, kvóty a politika, Londýn, Routledge.

15 http://ec.europa.eu/justice/genderequality/files/womenonboards/factsheet-general-2_en.pdf

a mediální debata o přiměřených kodexech upravujících správu a řízení obchodních společností, například v Německu a ve Velké Británii.

Další informace o paritní legislativě a kvótách ve světě

Níže uvedená databáze obsahuje informace o různých typech kvót, které dnes existují, a uvádí procenta a cíle v jednotlivých zemích světa. Viz: <http://www.quotaproject.org/>

5. Opatření doporučovaná EWL ke zlepšení situace

Všeobecná opatření ke zvýšení podílu žen v politice

Zvyšování podílu žen na politickém rozhodování souvisí s **podporou politiky sladování pracovního a soukromého života žen i mužů** a s podporou mužů v tom, aby doma vykonávali více neplacené práce v oblasti péče o rodinu. Na ženách stále ještě leží nepoměrně větší díl domácích prací a péče o děti. Jsou tedy náchylnější k rozhodnutí nekandidovat, protože práce zastupitelky by pro ně mohla znamenat neúměrné vytížení. Pracovní rozvrh většiny volených shromáždění vychází totiž stále z domněnky, že ti, kdo jsou v politice, nevykonávají žádné rodinné povinnosti. A to je pro ženy zjevnou nevýhodou. Je tedy také důležité **změnit pravidla fungování parlamentních sborů** tak, aby byl jejich jednacím řád příznivější pro všechny, kdo pečují o rodinu. To by také pomohlo změnit stereotypy a vedlo by to ke zvýšení počtu mužů, kteří převzou rodinné povinnosti a odpovědnost za péči o rodinu.

Ženy jako skupina také mají **méně finančních i ostatních prostředků**, což dokládá přetrvávající mezera mezi pohlavími v odměňování (průměr EU činí 16,2 %) a v důchodech (průměr EU činí 39 %) v Evropě.

Politické strany mohou pomoci odstranit některé z těchto socioekonomických překážek pomocí aktivní podpory žen aspirujících a kandidujících na různé pozice, poskytováním finančních prostředků, školení a přístupu do médií a politických sítí.

Zavedení paritní legislativy – kvót

Nejúčinnějším a nejefektivnějším způsobem, jak převést závazek k paritě do praxe, je **zavedení volebních kvót pro ženy**. Může jít o ústavní nebo zákonné kvóty anebo kvóty zakotvené v pravidlech politických stran. Může jít o kvóty na kandidáty/ky, které strana navrhne (nominuje) do voleb, anebo v podobě vyhrazených křesel v zákonodárném sboru (kvóty založené na výsledcích).

Osm členských států Evropské unie (Belgie, Řecko, Španělsko, Irsko, Francie, Polsko, Portugalsko a Slovinsko) přijalo právní úpravu zavádějící paritní opatření s cílem zvýšit podíl žen nebo dosáhnout paritní demokracie do **volebního zákona či do ústavy**. Při zavádění paritní legislativy je důležité posoudit, který typ systému je nevhodnější pro politický systém dané země,¹⁶ a zavést účinné sankce při jejím porušení.

Značný vliv na zastoupení žen mohou mít reformy volebního systému. Systém poměrného zastoupení je obecně příznivější pro ženy a další diskriminované sociální skupiny, než pluralitní / majoritní systémy. Na přístup žen do volených sborů má vliv i velikost politických stran a velikost volebních obvodů. Čím větší jsou strany a čím větší jsou volební obvody, tím více je obvykle zvoleno žen. Pro ženy jsou příznivější otevřené kandidátky, ale na druhou stranu uzavřené kandidátky jsou lepší pro efektivní zavádění kvót vztahujících se k pořadí kandidátů (systém zipu).¹⁷

Jak účinně provádět ustanovení o kvótách a paritě?

Úspěch kvót závisí především na správné **kombinaci volebního systému a typu kvóty**. Kvóty založené na výsledcích fungují ve všech volebních systémech, zatímco kvóty aplikované v procesu nominace budou mít s největší pravděpodobností pozitivní přínos v systémech poměrného zastoupení. Zastoupení žen ovlivňuje i velikost volebního obvodu, velikost strany,

všeobecný postoj voličů k ženám a struktura volebního lístku (zda o pořadí kandidátů v rámci kandidátní listiny strany rozhoduje strana, anebo sami voliči).¹⁸ Mezinárodní institut pro demokracii a volební podporu (IDEA) vypracoval užitečnou tabulku zemí podle nejlépe zvoleného systému kvót ve vztahu k volebnímu systému země.¹⁹

Zda systém kvót / parity dosáhne svého cíle, dále do značné míry závisí na provádění, monitorování a účinných sankcích. Změny ústavy a volební zákony stanovující genderové kvóty, nemusejí nutně být při zvyšování počtu žen v parlamentu efektivnější než dobrovolné kvóty politických stran, pokud zároveň nezavádějí účinné sankce za nesplnění kvót. Francouzský volební zákon například ukládá za nedodržení zásady parity ve volbách do národního parlamentu pouze finanční pokutu: veřejné financování strany od státu je sníženo, pokud odchylka mezi kandidáty ve volbách dosáhne 2 %. Politické strany se často rozhodnou, že se raději smíří s nižším finančním příspěvkem, než aby zaváděly paritu – 13 let po zavedení paritního zákona ve Francii muži stále představují 74 % poslanců a poslankyň! Mnohem lepší výsledky má francouzský paritní systém v obecných a evropských volbách (46 % žen mezi francouzskými europoslanci a europoslankyněmi), protože kandidátní listiny, které nesplňují požadavky na paritu, nelze zaregistrovat.²⁰

Přijala-li politická strana kvótu nebo ustanovení o paritě dobrovolně, nelze

16 Stina Larren & Rita Taphorn, 2007: Návrhy pro rovnost. Nejlepší, středně dobré a nevýhodné kombinace volebních systémů a genderových kvót. Mezinárodní institut pro demokracii a volební podporu

17 Evropský parlament, Generální ředitelství pro vnitřní politiky 2013: Systémy volebních genderových kvót a jejich provádění v Evropě, aktualizace z roku 2013, Brusel.

18 Stina Larren & Rita Taphorn, 2007: Návrhy pro rovnost. Nejlepší, středně dobré a nevýhodné kombinace volebních systémů a genderových kvót. Mezinárodní institut pro demokracii a volební podporu, s. 27

19 http://www.idea.int/publications/designing_for_equality/dyntable.cfm

20 Globální databáze kvót pro ženy, www.quotaproject.org

uplatnit žádné sankce. V takových případech je důležité, že ve straně existuje dostatečná politická vůle k dosažení tohoto cíle a že **strana uplatňuje aktivní politiku na zvýšení účasti žen a monitoruje její výsledky.**

V zemích, které používají uzavřené kandidátní listiny, je pro účinnost legislativních i dobrovolných kvót a paritních předpisů zásadní zavedení **pravidel upravujících pořadí kandidátů a kandidátek na kandidátní listině.** Požadavek, aby 50 % kandidátů a kandidátek byly ženy, ještě neznamena, že bude vůbec nějaká zvolena, zejména pokud všechny ženy budou na spodních místech kandidátní listiny. Ženy navržené na kandidátky by proto měly být na pozicích, kde mají reálnou šanci na zvolení, za využití systému zipu (jedna žena / jeden muž).

Další opatření k dosažení parity

Kvóty a další výše uvedená opatření ke zvyšování účasti žen mohou způsobit, že ženy budou sice zvoleny, ale budou relativně bezmocné, nezmění-li se některé další faktory. Uvedené nástroje totiž mohou zvyšovat přítomnost žen v politice co do počtu, ale jsou potřebná ještě další opatření. Ta zajistí že ženy budou také mít svůj hlas a že budou považovány za zástupkyně v postavení rovnocenném svým mužským kolegům,

a to jak v rámci stran, tak v rámci volených sborů. Vzhledem k tomu, že standardy a způsoby práce politických stran a volených sborů jsou postaveny na mužském modelu, je třeba je změnit – a to je něco, čeho lze dosáhnout pouze, pokud se zvýší podíl žen mezi volenými zástupci a zástupkyněmi.

Evropská síť pro politický mentoring – opatření k dosažení rozmanitosti

Ženy z etnických menšin jsou často v evropských strukturách nedostatečně zastoupenou skupinou a musejí se potýkat s kombinací genderové a etnické formy politického vyloučení. Tento problém je nutné řešit zvláštními opatřeními. S cílem lépe prosazovat účast mladých žen na politickém a veřejném životě se EWL rozhodla založit program mentoringu, který nabízí vzdělávání a výměnu zkušeností jako efektivní a inovační metodu.

Od ledna 2013 do evropských voleb v květnu 2014 se díky EPMN spojily 9 žen – poslankyň EP (mentorky) a 9 žen z migrantských či etnických menšin a z různých politických stran, které mají zájem o kandidaturu v eurovolbách v roce 2014 (mentorované osoby).

Mentoringová síť je první svého druhu na evropské úrovni a je inspirována programem politického mentoringu, který vyvinul náš projektový partner KVINFO v Dánsku.

Budete-li chtít další informace nebo máte-li nějaké dotazy, kontaktujte

- Serap Altinisik, koordinátorku fundrasingu a zástupkyni pro politiku, Altinisik@womenlobby.org
- Gina Horst, asistentku pro politiku, horst@womenlobby.org

.....

STAŇTE SE SOUČÁSTÍ ZMĚNY!

.....

Zleva doprava: Dr. Denis Mukwege, laureát ceny OSN za lidská práva; Isabelle Durant, poslankyně Evropského parlamentu; Shirin Ebadi, laureátka Nobelovy ceny míru; Henri Malosse, předseda Evropského hospodářského a sociálního výboru; Jóhanna Sigurðardóttir, bývalá předsedkyně vlády Islandu; Pascal Lamy, bývalý generální ředitel Světové obchodní organizace; Louis Michel, poslanec Evropského parlamentu

5♀/5♂

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES

18 RUE HYDRAULIQUE • 1210 BRUSEL
T (+32) 02 217 90 20 • F (+32) 02 219 84 5
ewl@womenlobby.org • womenlobby.org

S PODPOROU EVROPSKÉ KOMISE

INFORMACE A NÁZORY OBSAŽENÉ V TÉTO PUBLIKACI NEMUSEJÍ VYJADŘOVAT
OFICIÁLNÍ POSTOJ EVROPSKÉ KOMISE.